

Наталія Рєзанова, к. філос. н, доцент
доцент кафедри «Політологія та право»
Запорізький національний технічний університет

ІНФОРМАЦІЙНА КУЛЬТУРА ЯК ДЕТЕРМІНАНТА ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Інформаційним слід вважати суспільство, в якому вирішальну роль відіграють набуття, зберігання, поширення і використання знань з широким застосуванням досягнень науково-технічного прогресу, що дозволяє постійно вдосконалювати державні, наукові, загальнозначущі і персональні структури й системи і т.п. Інформація впроваджується в усі галузі суспільного життя, впливає на спосіб мислення, поведінку людей та кожної окремої людини. Можна стверджувати, що «інформаційне суспільство» це новий етап, новітня форма існування розвинутих держав світу, перехід до якої став можливим завдяки оволодінню знаннями та практичному застосуванню інформації та інформаційних технологій [1].

Накопичення та активне використання інформації є закономірним процесом розвитку всієї глобальної культури, цьому сприяла ціла низка об'єктивних факторів, серед яких є:

- відмова від домінуючої в даний період парадигми екстенсивного розвитку, котра призводить до виснаження природних ресурсів планети;
- зниження стійкості та надійності соціосфери, внаслідок зростання складності штучного середовища, створеного людиною;
- проблема виживання біологічного роду *homo sapiens*, через зростання екологічної небезпеки.

Головний подарунок інтернету - це необмежені можливості доступу до колосальних масивів інформації. З допомогою звичайних пошукових систем можна практично миттєво отримати будь-яку потрібну інформацію. Це дає величезну перевагу тим людям, які ще навчаються або ж займаються науковими дослідженнями [2].

Стратегічним чинником розвитку цивілізації стає інформатизація суспільства, яка завдяки своїм особливим властивостям, забезпечує людство певними шансами у вирішенні перерахованих глобальних проблем і перейти до нової парадигми стійкого та безпечного розвитку. При цьому інформаційні технології стають тими засобами, які людина може використовувати як для розширення, так і розвитку своїх власних здібностей: можливостей пам'яті, просторової уяви, фантазії та творчості.

Одночасно слід визнати, що перехід до інформаційного суспільства неможливий без відповідного рівня інформаційної культури носіїв соціальних відносин. Інформаційна культура є складовою частиною загальної культури. Вона, представляє сукупність знань, навичок і правил, створених в області інформаційної діяльності, що дозволяють споживачу інформації вільно орієнтуватися в інформаційному просторі, знаходити і використовувати необхідні йому матеріали (документи) незалежно від їх місцезнаходження. Вона має на увазі володіння основами знань в області методів і технології роботи з інформацією, вміння організувати її пошук, відбір, обробку, аналіз і синтез.

Інформаційна культура проявляється в таких аспектах:

- вправність щодо отримання інформації з різних джерел, презентувати її в зрозумілому вигляді й ефективно використовувати;
- оволодіння принципами аналітичної обробки інформації;
- розуміння специфіки інформаційних потоків у своїй сфері діяльності;
- обізнаність щодо правових актів, що узгоджують інформаційні процеси;

- навички щодо використання інформаційних та технічних засобів засобів.

Інформаційна культура розуміється як здатність суспільства ефективно використовувати інформаційні ресурси та засоби інформаційних комунікацій і застосовувати передові досягнення в галузі розвитку засобів інформатизації та інформаційних технологій. Вона передбачає концентрацію уваги не тільки на технологічних, але і в рівній мірі - на гуманітарних аспектах інформатизації, пов'язаних, насамперед, з соціальним характером процесу передачі інформації, з його орієнтацією на людину, на розвиток і вільний доступ до інформації як загальнолюдського надбання та умові пристосування до навколишнього середовища [3].

Сучасна модель освіти, виховання, комунікації вимагає своєчасної підготовки людей до новітніх умов життя і професійної діяльності у високоавтоматизованому, швидкому та надзвичайно мінливому інформаційному середовищі. Інформаційна культура також включає самостійність дій в сучасному технологічному просторі, ефективно використовувати її ресурси і захищатися від негативних впливів.

У зв'язку з цим концептуалізація інформаційної освіти та підвищення інформаційної культури особистості представляють завдання першорядної важливості, що вимагають комплексного підходу та синтез безлічі дисциплін. У рамках такого підходу формування інформаційної культури передбачає:

- ліквідацію комп'ютерної безграмотності;
- засвоєння раціональних прийомів роботи з інформаційними ресурсами і алгоритмами пошуку;
- засвоєння принципів і норм моралі, права, психологічних, технічних, санітарно-гігієнічних норм;
- формування культури читання, спілкування, мови.

В інформаційному суспільстві соціальна функціональність особистості в значній мірі залежить від її здатності ефективно застосовувати інформаційні ресурси. Для забезпечення свободи у надзначних інформаційних потоках сучасна людина повинна вміти отримувати, обробляти переробляти і використовувати інформаційні ресурси [4].

Отже, висока інформаційна культура передбачає можливість подолання суб'єктом інформаційних бар'єрів і вільну орієнтацію в інформаційному середовищі. Саме через це реалізується право особистості на доступ до інформації для успішної життєдіяльності, самовираження та інтелектуального розвитку, створюються передумови ефективного інформаційного обміну типу: особистість-особистість, особистість-суспільство. Прогрес інформаційного суспільства щільно пов'язаний із зростанням потреби в постійному підвищенні кваліфікації, оновленні знань, освоєнні нових видів діяльності. Все це призводить до якісно нової інноваційної парадигми освіти, орієнтованої на постійний розвиток особистості.

Література

1. *Воронкова В.Г. Становлення інформаційного суспільства як цивілізаційної парадигми розвитку сучасної України за доби глобалізації: теоретико-методологічні та праксеологічні виміри: монографія. - Запоріжжя: РВВ ЗДІА, 2017 - 270 с.*
2. *Воронкова В. Г. Інтернет як глобальна тенденція розвитку інформаційного суспільства [Текст] / В. Г. Воронкова // Гілея : науковий вісник: зб. наук. праць. - К.: Вид-во УАН ТОВ «НВП» «ВІР», 2015. - Вип. № 93(2). - С. 174-179.*
3. *Воронкова В. Г. Формування інформаційної культури особистості як умова успішної адаптації людини до життя в інформаційному суспільстві [Текст] / В. Г. Воронкова // Гілея : науковий вісник: зб. наук. праць. - К.: Вид-во УАН ТОВ «НВП» «ВІР», 2014. - Вип. № 86 (7). - С. 198-203.*

4. Прудникова О. В. Соціокультурна комунікація в контексті становлення та розвитку інформаційної культури / О. В. Прудникова // Політологічний вісник : зб. наук. пр. – К. : ВАДЕКС, 2013. – Вип. 70. – С. 123–132.